

УДК 311.3:331.5

ЕКОНОМІЧНА АКТИВНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*М. Ю. Потапова,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри статистики,
Національна академія статистики, обліку та аудиту,
Д. Ф. Поляков,
студент VI курсу Економіко-статистичного факультету
Національної академії статистики, обліку та аудиту*

Анотація. Дана стаття присвячена дослідженню економічної активності, зайнятості і безробіття населення Київської області протягом останніх років.

Ключові слова. Зайнятість, безробіття, економічна активність, населення, Київська область.

Аннотация. Данная статья посвящена исследованию экономической активности, занятости и безработицы населения Киевской области на протяжении последних лет.

Annotation. Due to deterioration of the demographic situation, Ukraine faces acute problem of supply in the labor market in recent years.

On the one hand, population is considered a source of labor resources. On the other hand, population is a consumer and hence a source of demand.

Current demographic processes have a significant impact on the number and the quality of the economically active population in the future.

The Kyiv oblast belongs to industrially developed areas of Ukraine, and counts on 573 industrial enterprises for its regional industrial potential.

The economic activity, employment and unemployment of the population of the region is characterized by small fluctuations in recent years, but in 2014 the activity declined. This year the unemployment in the region grew by 31.1% compared to the previous year.

At the same time the population of the Kyiv oblast slightly increased. At the beginning of 2015 it amounted to 1729.2 thousand, a 0.6% growth relative to 2012.

The number of the employed individuals aged 15-70 in the region exceeded the number of the unemployed by 14.6 times in 2015. The highest employment-to-unemployment ratio is 35, for 30-34 years old age group.

There are significant changes in the economically active population of the region by age group. In 2015 the proportion of economically active population aged 15-24 years decreased by 2 percentage points and the proportion of the population aged 25-29 years decreased by 0.4 percentage points compared to 2012.

The employment potential of the Kyiv oblast could be exhausted over the next 10-20 years if conditions do not change. Stimulation of the inflow of skilled labor from other areas of the country could be the way out of this situation.

The crucial factors of migration are proximity of the Kyiv oblast to the capital of Ukraine and developed transport infrastructure.

The development of regional programs using social and economic levers with the aim to stimulate the arrival of people will be important for the region in the near future. It is important to maintain the status of the Kyiv oblast as an industrialized region and to do everything for its prosperity in the future.

Постановка проблеми. На тлі погіршення демографічної ситуації в Україні протягом останніх років гостро постає проблема пропозиції робочої сили на ринку праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню даної тематики присвячено безліч праць. Так, перспективам підвищення економічної активності населення України присвячена праця Ю. М. Барського [1]. Структурні зрушення в зайнятості населення України досліджувалися І. М. Новак [2]. Розвиткові людського капіталу та трансформації форм зайнятості присвячена праця науковців Грішної О. А. і Азьмук Н.А. [3].

Актуальність досліджень зайнятості, безробіття і економічної активності населення є безперечною. Проте, через складну демографічну ситуацію в Україні, для нашої країни вивчення різних аспектів трудового потенціалу є ще важливішим.

Мета дослідження. Враховуючи вищезазначене, метою дослідження є оцінка економічної активності населення Київської області.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічно активне населення, або робоча сила у відповідності з методикою Міжнародної організації праці (МОП), — це частина населення обох статей, яка протягом певного періоду забезпечує пропозицію своєї робочої сили для виробництва товарів і надання послуг. Кількісно економічно активне населення складається з чисельності зайнятих економічною діяльністю і чисельності безробітних, до яких за цією методикою відносять чітко визначені групи людей [4].

Для оцінки реальних обсягів та зміни економічної активності, зайнятості та безробіття населення органами державної статистики в Україні з 1995 р. проводяться щорічні, а з 1999 р. — щоквартальні обстеження домашніх господарств з питань економічної активності за методикою, рекомендованою МОП.

Населення розглядається в економіці з одного боку як джерело ресурсів для праці, як носія певних економічних відносин, а з іншого - як споживача, що формує попит.

Безперечно, що демографічні процеси, що відбуваються сьогодні, мають значний вплив на чисельність та якість економічно активного населення у майбутньому.

Київська область, як адміністративно-територіальна одиниця у складі України, займає 4.7% її площі. Чисельність населення області складає 3.7% від населення усієї країни [5]. Регіон відносять до промислово розвинених регіонів України, основу промислового потенціалу області становлять 573 промислових підприємства [6].

Протягом останніх років динаміка рівнів економічної активності, зайнятості та безробіття населення області характеризується незначними коливаннями, тільки у 2014 році відмічається зниження рівня економічної активності. Так, цього року рівень безробіття населення області зріс на 31,1% порівняно з попереднім (рис. 1).

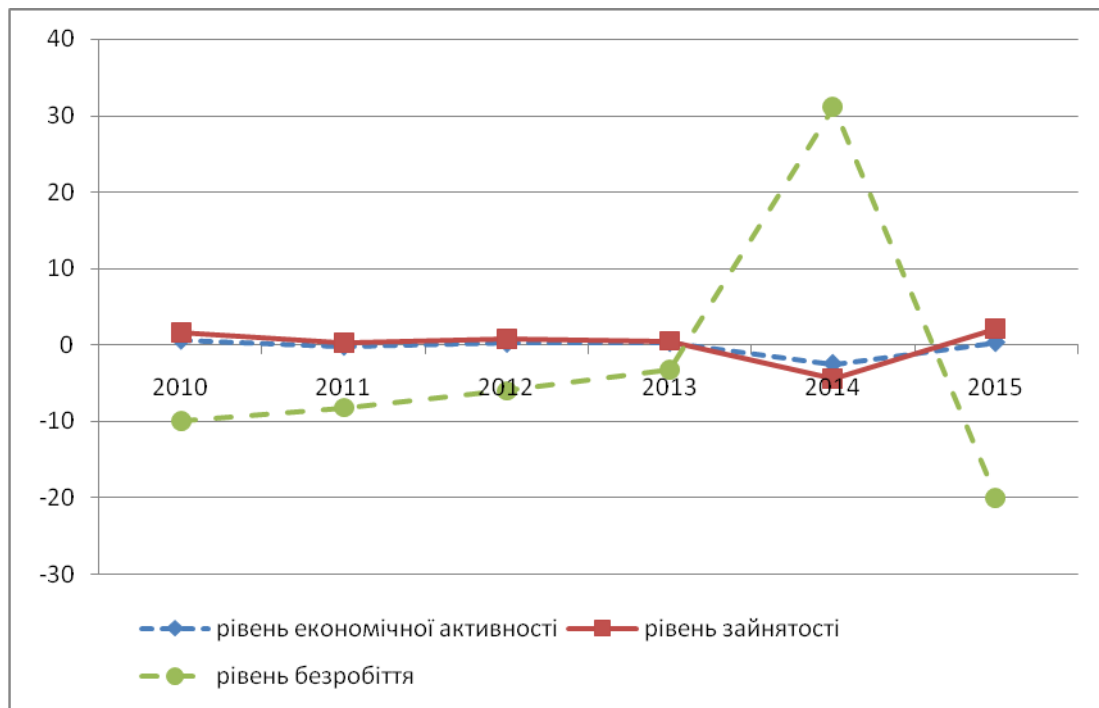

Рис. 1. Ланцюгові темпи приросту рівнів економічної активності, зайнятості і безробіття населення Київської області за 2009-2015 рр., %.

Джерело: побудовано авторами за [8, с. 60; 9, с. 64].

У відповідності до даних Державної служби статистики, чисельність наявного населення України постійно зменшується, досягнувши на початок 2015 р. значення 42,9 млн. осіб [7, с.49]. Населення Київської області, у свою чергу, демонструє незначне зростання. Так, на початок 2015 р. воно становило 1729,2 тис. осіб, що більше, ніж у 2012 р., на 0,6 %.

Носіями трудового потенціалу суспільства є працездатні особи працездатного віку. Показник демографічного навантаження на населення у віці 16-59 років характеризує постаріння населення області. Так, якщо на початок 2012 року на 1000 осіб постійного населення у віці 16-59 років припадало 333 особи віком 60 років і старше, то на початок 2015 р. значення цього показника досягло 340 [10, с. 34].

Рівень економічної активності населення області у 2015 році був достатньо високим (62%), незначно поступаючись середньому по країні рівню (62,4%).

Показник зайнятості населення Київської області був також одним з найвищих в Україні (58,1 %). Так, лише Дніпропетровська, Миколаївська,

Рівненська, Харківська області та м. Київ мали вищі показники (60.9; 58.4; 58.5; 59.3; 62.0% відповідно). Рівень безробіття населення області у 2015 році характеризувався найнижчим показником по країні (6,4 %) [8, с. 60].

У 2015 р. чисельність зайнятого населення області у віці 15-70 років перевищувала чисельність безробітного населення у 14.6 рази, причому найбільшим було дане співвідношення у віковій групі 30-34 роки, в якій на 1 безробітного припадало 35 зайнятих.

Значні зміни відбуваються у складі економічно активного населення області за віковими групами. Так, у 2015 році порівняно з 2012 роком зменшилася на 2 п.п. частка економічно активного населення віком 15-24 років, на 0,4 п.п – частка населення віком 25-29 років (рис. 2).

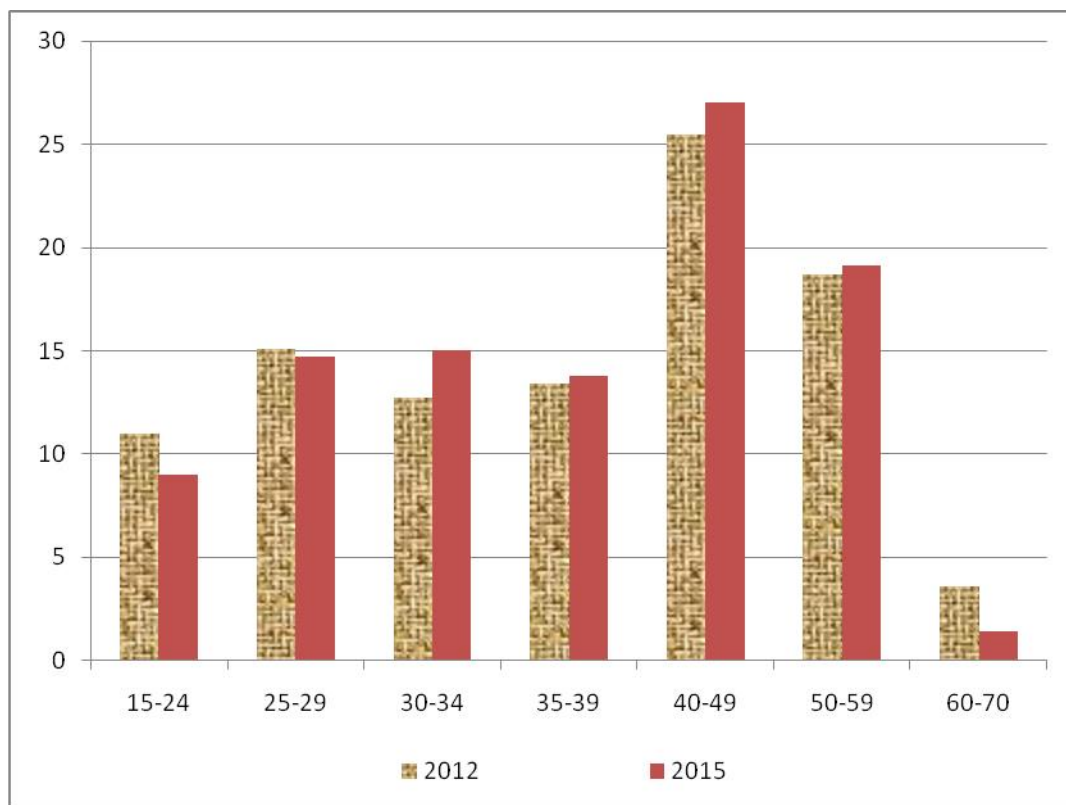

Рис. 2. Структура чисельності економічно активного населення Київської області за віковими групами у 2012 і 2015 роках, %.

Джерело: побудовано авторами за [11, с. 68; 8, с. 66].

Найбільш представницькою віковою групою економічно активного населення області залишається група віком 40-49 років Її частка за вищезазначений період збільшилася на 1,5%, склавши у 2015 році 27%.

Такий розподіл економічно активного населення за віковими групами свідчить про те, що за незмінних обставин протягом найближчих 10-20 років Київська область вичерпуватиме свій трудовий потенціал. Виходом з такої ситуації може бути стимулювання припливу кваліфікованої робочої сили з інших областей країни.

У складі економічно активного населення найбільшу частку мають особи з повною вищою освітою. Причому їх частка у 2015 році порівняно з 2012 роком зросла на 7,2 п.п. Найбільший відсоток зайнятих в області припадав на населення з повною вищою освітою (32%), тоді як найменший відсоток – з початковою загальною або тих, які не мають освіти (0.1%) та базовою загальною середньою освітою (0.8%). Слід зазначити, що у 2015 році порівняно з 2014 роком на 2.3 п.п. зменшилася частка зайнятих, які мають професійно-технічну освіту. Якщо у 2014 році вона складала 27.7%, то у 2015 році – вже 25.4% [9, с. 75].

Відповідно до даних Державної служби статистики, основним видом економічної діяльності, де зареєстровано зайняте населення Київської області, є “оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів”. На нього у 2015 році припадало 21.3% зайнятих області. Частка зайнятих у вищезазначеному виді економічної діяльності у 2015 році, порівняно з 2014 роком, збільшилася на 0.6 п.п. На другому місці по зайнятості населення області – вид економічної діяльності “промисловість”. Проте, частка зайнятих у даному виді діяльності скоротилася з 18% у 2014 році до 17.6% у 2015 році.

Важливо враховувати той факт, що наближене розташування Київської області до столиці, розвинена транспортна інфраструктура є визначальними чинниками міграційних процесів.

У 2014 році ряд областей України продемонстрував міграційне скорочення населення. До них відносяться Донецька, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Кіровоградська, Луганська, Рівненська, Сумська, Херсонська і Чернігівська області. Київська область характеризується міграційним приростом населення, не дивлячись на значну кількість вибулих.

Так, цього року міграційний приріст населення області склав 11120 осіб, а кількість вибулих становила 22269 осіб [10, с. 100].

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Протягом останніх років чисельність економічно активного населення Київської області знижується. Важливим є той факт, що скорочується частки економічно активного населення віком 15-24, 25-29 років. На найближчу перспективу для регіону важливою буде розробка обласних програм щодо стимулювання прибуття населення з використанням соціально-економічних важелів. Важливо зберегти статус Київської області як промислово розвиненого регіону і зробити все для її процвітання у майбутньому.

Список використаних джерел

1. Барський Ю. М. Перспективи підвищення економічної активності населення України// Ефективна економіка. – 2015. - №4. [Електронний ресурс] – Джерело доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3947>
2. Новак І. М. Структурні зрушення в зайнятості населення України// Демографія та соціальна економіка. – 2015. - №3(25). [Електронний ресурс] – Джерело доступу: <http://dse.org.ua/archive/25/14.pdf>
3. Грішнова О. А., Азьмук Н. А. Розвиток людського капіталу і трансформація форм зайнятості: взаємовплив і взаємообумовленість// Демографія та соціальна економіка. – 2014. - №1(21). [Електронний ресурс] - Джерело доступу: <http://dse.org.ua/archive/21/7.pdf>
4. Основи економічної праці [Електронний ресурс] – Джерело доступу: <http://library.if.ua/book/40/2647.html>
5. Статистичні дані. Київська обласна державна адміністрація [Електронний ресурс] – Джерело доступу: <http://koda.gov.ua/kiiyshhina/statistichni-dani/>
6. Економіка Київської області. Київська обласна державна адміністрація [Електронний ресурс] – Джерело доступу: http://invest-koda.org.ua/ekonomika_kijivskoj_oblasti
7. Статистичний збірник “Регіони України” 2015. Ч.1. / За ред. І. М. Жук. [Електронний ресурс] – Джерело доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. Економічна активність населення України 2015: Стат. збірник. /Відп. за випуск І. В. Сенік [Електронний ресурс] – Джерело доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

9. Економічна активність населення України 2014: Стат. збірник. /Відп. за випуск І. В. Сенік [Електронний ресурс] – Джерело доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

10. Населення України за 2014 рік. Демографічний щорічник / Відп. за випуск Г. М. Тимошенко. [Електронний ресурс] – Джерело доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

11. Економічна активність населення України 2012: Стат. збірник. /Відп. за випуск І. В. Сенік [Електронний ресурс] – Джерело доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>